

KÖZMŰVELŐDÉSI, TÁRSADALMI, GAZDÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS NEVELÉSÜGYI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSMECSEY ÉS A MEGYEI TANFELÜGYELŐSÉG HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELEN:

hetenként egyszer, vasárnap.

Egyes számok 20 krajczárjával kaphatók könyvkereskedésekben.

A kéziratok a szerkesztőséghez, pénzek s reklamációk a kiadó-hivatalhoz utasítandók.

Kéziratok vissza nem adatnak.

Előfizetési feltételek.

Vidéken és Léván házhoz küldve:

Egy évre 5 frt kr.
Hat hóra 2 frt 50 kr.

Előfizetési pénzek postautalvánnyal is küldhetők.

Hirdetések.

Hivatalos hirdetések díja a bélyeg-illetékkel együtt: 1—100 szög 1 frt 30 kr, a 100-on fölül minden szó 1 krajczárjával számítottatik. E hirdetések után járó díj előlegesen küldendő be.

Magán hirdetések: négy hasábos petit sor egyszeri közlésért 7 kr, kétszeriért 6 kr, többszöriért 5 kr. — Bélyegdij minden egyes beiktatásért 30 kr.

A nyiltérben: minden három hasábos garmond sor díja 20 kr.

Kísérlet a Hohl-féle tűzoltó anyaggal.

Csak imént szenteltünk néhány vezércziket a tűzoltói intézmény méltatásának és ime újabb bizonyíték áll előttünk, mely ez intézmény életrevalóságára vall.

Városunk tűzoltó egylete folyó hó 16-án nyilvános kísérletet tett a Hohl-féle tűzoltó anyaggal.

Ezen anyag lisztfehérségű, szagnélküli sós-izü por, mely könnyen oldódik s oldalát is sóssá teszi; alkatrészei — a mennyiben az idő rövidsége s általában szerény körünkben található kísérleti eszközök folytán megállapítható — a következők: kovasavas natrium, chlor natrium és csekély mennyiségű kénsavas salicium.

Alkalmazása a lehető legegyszerűbb; a fecskendő vitzartályának ürméretéhez arányítva (1 liter vízre 50 gramm port) bele töltik a port a fecskendőbe, a vízzel akár egyszerre, akár előbb vagy utóbb, az mindegy, a por a vízben gyorsan oldódik, s töltés után a működés a fecskendővel nyomban kezdhető.

S hatása meglepő. Az alig fél nappal előbb szalmából és gazból lazán összehányt másfél öl magas boglyának azon oldalán, melyet a fecskendő vize ért, a lángok azonnal, alig öt másod perc alatt eltűntek, s ez oldalon, habár a boglyának nem öntözött része tovább égett, láng többé föl nem esapott.

Ugy de e hatás tán csak a könnyen ellobbanó szalma lánggal szemben volt észlelhető?

Nem, ugyanezt tapasztaltuk a petroleummal meglocsolt farakás intenzív lángjainál is.

A földtől tetőig lángokban lobogó farakás egy perc alatt füstölgő sötét tömeggé vált, melyen többé a tűz erőt nem vehetett.

S ami több az ekként eloltott fahasábok az égő szalmába, láng k közé vetve, negyed óráig tüzet nem fogtak.

A hatósági közegek, a városi képviselő testület több kiváló tagja s nagyszámu érdeklődő közönség előtt végbe vitt kísérlet tehát két irányban mutatott föl tűzoltóink által sikerrel fölhasználható eredményt, először: hogy az anyaggal vegyített vízzel meglocsolt bár különben gyulékony tárgy, mint szalma, fa, lángot nem fog, mely körülmény tűzvész alkalmával a szomszéd épületek védelmét teszi könnyebbé; másodsor, hogy a lángok gyors elfojtása mellett maga a kigyuladt s égő objektum is még mielőtt azt a lángok teljesen fölemésztenék, hozzáférhetővé, tehát jelentékeny részben menthetővé válik.

Örömmel fogadjuk ennél fogva a Hohl-féle tűzoltó anyagot, mint a tűzvész elleni védelem hathatós eszközét, s elvárjuk tűzoltó egyletünk-től, hogy azt kellő mennyiségben szerezzék be s adandó alkalommal a közvagyonosság védelmében sikerrel alkalmazza.

De midőn ily követeléssel állunk tűzoltóink elé, teljesítsük előbb mi magunk kötelelességünket.

A tűzoltás ügye irányában kötelelessége a város hatóságának szigorúan kezelt rendőri intézkedésekkel gondoskodni arról, hogy minden háznál legalább három hektoliternyi vízmennyiség folytonosan készletben tartassék, hogy a fecskendők, midőn a vész helyére érkeznek

legalább annyi vízmennyiséget azonnal kapjanak, hogy a Hohl-féle anyaggal a működést nyomban megkezdhessek. Ugy tudjuk, hogy e tekintetben a rendszabály már fönmáll, csak végrehajtva s ellenőrizve nincs, mit a rendőri közegek a tűzoltósággal vállvetve legsikeresebben eszközölhetnének.

Gondoskodnia kell továbbá a városi hatóságnak, hogy a városi lovai a szertár közelében legyenek elhelyezve, vagy ha ez egyelőre ki nem vihető, legalább egyik fecskendő a városi istálló jelenlegi udvarán kapjon fedett helyet, mert csak így lesznek képesek tűzoltóink fecskendőjökkel a vész helyén ideje-korán megjelenni, addig pedig, míg erre nekik a lehetőség megadva nincs, méltatlanul éri őket a késedelmeskedés vádja.

De végre az egész lakosság s különösen a háztulajdonosok tartoznak azzal a tűzoltói intézménynek s ez által saját jól fölfogott érdeküknek, hogy a tűzoltóságot föladata betöltésére anyagi áldozatokkal is minél képesebbé tegyék.

A város, miat testület megteszi, mit szük gazdasági viszonyai közt tehet, s mikor az 400 frttal segélyzi a tűzoltóságot, akkor e város 6600 főnyi lakossága összesen csak 120 frtot tud magán vagyonából — pártolódij ezimén — e hasznos közügy előmozdítására áldozni.

Már — tisztelt polgártársaink! —, ez így nem maradhat, vagy nem kell az a tűzoltóság, s akkor e fizetessük meg néhány buzgó lakostársunkat, s ne hagyjuk, hogy mindig csak az a néhány tűzoltó tegye ki magát értünk a veszélynek, hanem hagyjuk a jó isteni gondviselésre a pusztító elem kormányzatát, s kapkodjunk hozzá mindnyájan rendszer nélkül és kiabáljuk körül hasány lármánkkal és szitkozódásainkkal, mint tettük annak előtte; vagy kell az a tűzoltóság, aminthogy azt egyetlen jobb meggyőződésű ember sem vonhatja kétségbe, de akkor tekintsük azt édes gyermekünknek s támogassuk a mint fölünk csak kitelik.

Egyes embertől nagy áldozatot senki sem kíván, de valami csekélységet mindenkitől kívánhatunk.

Léván van 740 ház, ha minden háztulajdonos 1 frtot fizet évenként, már oly tekintélyes összeget bocsáthatunk a tűzoltó egylet rendelkezésére, hogy az egész éven át fizetéses tűzőrséget tarthat.

De a háromnál több szobából álló házak tulajdonosai 2 frtot, az ötnél több szobából álló házak tulajdonosai 3 frtot fizethetnek évenként, s így az évi összeg még többre rugna.

Ne várjuk hát, hogy ezen előbb-utóbb létesítendő adóztatási rendszer hatósági uton hoztattassék be, hanem kiki adóztassa meg magát önként, a saját és közérdek kívánalmának önszántából engedve, ez volna egy erős közép osztályára s értelmiségére sulyt fektető város közönségéhez igazán méltó.

K Ö Z Ü G Y.

A földmívelés ipar- és kereskedelmi miniszterium a katonai kinstár részére eszközöndő vállalkozókra nézve rendeli: hogy megbízhatóságokról és képességeikről igazolványt mutassanak föl a vállalatot eszközöndő katonai hatóságnak. Az igazolvány a cégjegyzett vállalkozók részére a kereskedelem és iparkamaráik — nem cégjegyzettek részére pedig a községi előjáróik információja alapján a gazdasági egyesületek állítják ki. Az igazolványok nem a félnek adatnak át, hanem mint hiva-

talos iratok, legalább az árlejtés napja előtt, közvetlenül küldendők át az illetékes katonai hatóságokhoz.

A földmívelés ipar- s kereskedelmi m. kir. miniszter rendelete a hasznos házi állatok között fölmerülni szokott bajokra (u. m. lép-fene-, takonykór-, viziszonyra (veszetség)) nézve: „— szükségesnek találtam a törvényhatóságot föl hívni, hogy az érintett állati betegségek veszélyes voltára, a lakosságot a legkiterjedtebb módon azon hozzáadással figyelmeztesse, hogy a kihágásokról szóló 1879. évi XL. t. cz. 102 és 103 §-a szerént, aki a felügyelet alatt levő állaton a veszetség, vagy más, akár az emberekre, akár az állatokra veszélyes betegségjelét észleli és azon állatot azonnal el nem különíti, vagy másként ártalmatlanná nem teszi, egyszersmind pedig az észlelt betegségről a hatóságnak jelentést nem tesz: háromszáz forintig terjedhető pénzbírsággal büntetendő. —“

Néhány szó a méhészetről.

(Dömötör László, vándortanár körútja alkalmából.)

Dömötör László ur, az országos méhészeti egylet titkára, mint ezen egylet és a nagymélt. földmívelési m. kir. miniszterium által a méhészet okszerű kezelésének előmozdítása szempontjából Hontmegye területére kiküldött vándortanár, a tanítóképezde igazgatójához írott levelében jelzett időben, azaz ápril 20-án érkezett körünkbe.

Nevezett igazgató, a minden szépet és hasznosat egyenlő buzgósággal fölkaroló és előmozdítani törekvő, érdemdu polgármester ur Önagyságával egyetértőleg megállapítván, hogy az előadás mondott nap délutáni 3 órakor kezdve, tartassék az állami tanítóképezde helyiségében: ily értelemben történt intézkedés ma megállapodás közhírré tétele iránt. Sajnos azonban, hogy az érdekeltek és érdeklődők közül többen, ugyan ekkor tartott, nem kevésbé fontos ülésezés által lettek visszatartva; de még sajnosabb azon körülmény, mely szerént öszintén meg kell vallanunk, hogy a méhészkedésnek vidékünkön nagyon kevés proselitát lehet szerezni. Azon éppen az előadó által fényesen megezáfol, balhiedelem uralg ugyanis, hogy vidékünk már nem alkalmas a méhészkedésre. Nem ám!, a passzióból üzött méhészetre, de az okszerűre igen is! No de, ne előzzünk meg semmit!

Jelen voltak a gazdasági egylet titkárán, B. gyógyszerész és egy néhány városi uron kívül az állami intézet tanárai és növendékei. Az elméleti előadás 2 1/2 óránt kötötte le a jelen voltak figyelmét. Megkísértjük dióhéjban visszaadni.

Az előadás a méh ismertetésével vette kezdetét. Előadó leírta a méh egyes alkatrészeit, ezek tulajdonait és rendeltetését. Azután áttért a méh nemeinek ismertetésére, föltüntetvén nagyság, szervezet és rendeltetésbeli különbözőségüket. Szólt azután az ivar szervekről, a párzásról, ez alkalmából indokolva azon körülményt is, miért — hogy az egy anya mellett — annyi a here hímek száma? Szólt a petelerakásról, a fiasításról, és pedig nem csupán az anya, de a dolgozók által is végezett ezen teendőkről, kimagyarázva, hogy a dolgozók által lerakott petékből miért lehetnek csupán hímek? Világos utasítást adott arra nézve, mikép lehet a beteg, vagy öreg anya helyett, vagy annak teljes hiányában dolgozó méh fiasított petéjéből anyát nevelni? Elősorolta a méhnek neme szerénti átalakulásairól és azok időtartamáról tudnivalókat. Fölmutatta a peteházat, a sejtet, melyről nagysága által már fölismérhető, melyikben növekedik, vagy növekedett dolgozó, hím és anyaméh?

Szólt a rabló méhekről és az ellenük való óvszerekről.

Első dolog megtudni: a kasba járó méh-e a rabló, vagy az abban lakó? Ezt a ki, — illetve bemenő méh elnyomásával lehet megtudni. Ha a kijövőnél találunk mézet: akkor a mi méhünk a rablott; ha a bemenőnél: akkor rabló.

Első esetben rézsutt állított üveg lapot ajánl a röp-lyuk elé, mely az egyenes utat elzárván, a rablót zavarba hozza, oldalt pedig a mi méheink kimehetnek és ugyanazon uton vissza is találnak. Ha ez nem használ: nedves agyaggal betapasztandó a kaptár nyílása,

melyen irón vastagságu vessző forgatásával akkora nyilat kell készíteni, melyen csak egy méh fér be egyszerre. Egyvel a méhtörzs bent könnyen elbánik. Végre, ha ez sem használ, a rablót kaptár más helyre, annak helyébe üres, de ugyan akkor minden többi szája elé üveg ferdén teendő. Az így esalódásba hozott rablót többnyire elmarad.

Ha a mi méhünk rabló, emberbaráti tekintetből méhtartó társunk figyelmeztetendő. Kiválóan vigyázni kell, hogy mézet a méhház előtt el ne csepegtessünk; mert az vonja oda a rablókat.

(Folytatása köv.)

Bars megye közig. bizottságának gyűlése.

Bars megye közigazgatási bizottsága f. hó 12-én tartotta áprilhavi gyűlését Rudnyánszky Titusz alispán elnöke alatt.

I. Első sorban olvastatott a megye alispánjának következő jelentése:

A vezetésem alatt álló közigazgatási ágak állapota tárgyában az elmúlt márcziushóra vonatkozó jelentésemet van szerencsém a következőkben előterjeszteni:

Rendőri ügyek. A személy és vagyon biztonság kielégítő volt, tüzeset előfordult: Kis-Apáthiban, N. Ugróczon, Gyekenesen, Uj-Barson, Pityelován, Man-kóczon és Kis-Szelezsényben.

Nógrádmegye alispánjának f. évi márczius 20-án 2457. sz. a. kelt átirata szerint lévai illetőségű Likner János 22 éves cserépes, f. évi február hó 4-én a Keszgi határban megfagyva találtatott.

Közmunka váltáság. A folyó évi, s az elmúlt évekről hátralékban levő közmunkaváltáság és bírság befizetését az alatti kimutatás tünteti elő, melyből kitűnik, hogy az elmúlt márcziushóban az ut- és hidépítési alapba befolyt: 1882. évi váltáság 100 frt., 1881. évi váltáság 97 frt. 55 kr. összesen 197 frt. 55 kr.

Ellenben kiható követelés márcziushó végével nyilvántartásban maradt 1882. évi váltáság 44,059 frt. 70 kr. 1879-81. évi váltáság 3740 frt. 61 kr. 1877-80. évi bírság 1139 frt. 22 kr., összesen 48,039 frt. 53 kr.

Állategészségügy. A hasznos háziállatok egészségi állapota teljesen kielégítő volt, voltak ugyan szorványos betegülési esetek, azonban járványszerűleg semmi kór sem lépett föl.

Fegyelmi ügyek. A községi elöljárók és körjegyzők ellen folyamatban levő fegyelmi ügyek közül egy sem fejeztetett be; márcziushóban folyamatba tetetett a fegyelmi eljárás: Czimmermann János geletneki körjegyző ellen hanyag kézbesítés, Uhlár Péter n. ugróci bíró ellen, hivatalbeli rendetlenség s szabálytalan pénzkezelés, végre Gálik Márton, lekéri körjegyző ellen hanyag pénzkezelés miatt, s ez utóbbi egyuttal hivatalától is fölfüggesztetett.

Katonai ügyek. Az újonozás ez ideig a megye hat sorozó járásában fejeztetett be, s fájdalom mindenütt, nem várt, kedvezőtlen eredménnyel; jelenleg az újonozás a garami járásban folyik, a végeredményt a május havi ülésben lesz szerencsém bejelenteni.

II. A földmívelés ipar- és kereskedelmi m. kir. miniszteriumnak f. évi 7350 sz. a. kiadott körrendelete. — melyszerént az erdészeti államvizsgát letett erdészék adója a legtöbb adót fizető megyei bizottsági tagok névsorának összeállításánál kétszeresen számítandó, — a megyei központi választmányoknak, továbbá a járás szolgabírák és polgármestereknek tudomás és mihez tartás végett kiadatni határozatott.

III. A főorvosi jelentések teljesen kielégítő közegészségi állapotot jeleztek.

IV. A kir. adófelügyelő jelentése szerént márcziushóban egyenes adójében befolyt 19,089 frt. 81 kr., tehát 3129 frt. 37 kr. több, mint a múlt év márcziushavában, hadmentességidij czimén befolyt márcziushóban 877 frt. 80 kr., hadmentességidij tartozás márcziushó végén maradt 50,680 frt. 12 1/2 kr., 1882-ik évre házadó czimén márcziushóban előirattott 45,675 frt. 17 1/2 kr. fegyveradó czimén 1627 frt.

V. A kir. tanfelügyelő jelentéséből örvedetesen értesült a bizottság, hogy több eddig kifogásolt iskola a törvénynek megfelelő állapotba helyeztetett.

Ezek után az ülés befejeztetett. r. l.

Különfélék.

— Bars megyei régiségek a nemzeti muzeumban Budapesten. A kö- vagyis a barbár korszakból van: négy darab kőhálta Baracska, Bélád, Bars, Kubantó vidékéről. — 40 darab részint bazalt részint kigyla kövesség: Baracska, Füss, Bars, Néved, Fajkürt, Setétkut, Ujfalú, Árnó (?), Bélád környékéről. Utóbbi helyről orsófejek is. — Edények. Ujbányáról kupa, füleskorsó, füleskanecsó. Ugyanonnán: 8 bábsütőminta (fából, beküldve 1871-ben), 1 cseréptányér (1841-ből), cserép szentelt viztartó, levestál (vétel utján szerzetett 1 frt 50 krért). — Nagysalló ról: 7 cserépkorsó és 2 cserépesutóra, 1 cserép butykos, 2 öblös kerek tál, 2 cseréptányér. — Léváról: 2 darab gyógyszertári cserépedény, Bolemán Ede ajándéka. — Bronz tárgyak: 1 bronz karika és 1 darab bronzrög. Találták Bessén, Alsópél mellett, Hunyadi László gróf birtokán. Ajándékozta Milkovics Fischer Amália 1873-ban. — Kőrmezőbányán a vidékéről: 1 rézkard; hossza 25 hüvelyk. Ajándékozta Horváth Ignác 1867-ben. — Szt. Benedekről: 1 bronz esákány, 8 hüvelyk és 3 vonal hosszú; beküldték 1868-ban. — Érmek: 11 drb Rudolfféle tallér és 1 azonkorbelti arany. Lehely: Taszár. — VI. (III) Károly ezüst érme 1725-ből és I. Lipót-kori 15 krajczáros 1696-ból. Találtak Kőrmezőbányán a vasuti munkálatok alkalmával; III. Zsigmond korabeli és 1 württembergi huszas (Léváról, 1871-ben). Cseh kamarai rézérem. Találtak Kálmán. Ajándékozta Bolemán Ede. — Végre Velcsiczról 4 régi ezüst kanál és 2 hajtű. G. R.*

— Folyó hó 27-én Rudnyánszky Titusz bars megyei alispán elnöke alatt Léván, a bars- és hont megyei vegyes bizottság tartotta fölülvizsgálatát azon műépítkezéseknek, melyek a Garam torkolatától a viznek leboesájtására és fölfogására építettek. Ezen építmények a vizsgáló bizottság teljes elismerését vívták ki és az elmúlt években a két megye közönsége által hozott határozatoknak teljesen megfelelőeknek találtattak; mit leginkább a Percz folyam megyei bizottsának, Leidenfrost László szakavatott érlyes eljárásának köszönhetni.

— Érdekes vasutügyi mozgalmak. Mindent elkövetett az osztrák állam-vaspálya társulat, hogy a magyar államtól a budapest-szönyi vonalra kiépítési engedélyt nyerjen; ez nem sikerült. Ebből s egyéb újabbán követett magyar vasuti politikai irányból meggyőződött tehát, hogy a magyar állam által tervezett

* Köszönettel vettük budapesti t. munkatársunknak fenti értesítését, melyből megtudjuk, hogy a nemzeti muzeumban mi van eddigelé összegyűjtve megyénk területéről a régiségekből. A fontos nemzeti ügy szempontjából szolgáljon megyénk t. művelt közönségének a közölt kimutatás bővebb tájékozással és nemes ösztönzésül. Szerk.

s már is épülőben levő budapest-szönyi pálya óriási csapást mér az osztrák állam-vaspálya érdekei ellen. Nehogy ily vonalak kiépítése által más irányból is veszély fenyegetse, oly egyezményt kötött kormányunkkal, mely egyrészt reá nézve nyugalmat, másrészt a magyar államnak óriási előnyöket biztosít. A főbb megállapodások a következők: 1. az osztrák állam-vaspálya társulat átengedi a magyar államnak a szöny-brucki pályát d i j n é l k ü l ; 2. Az oszt. állam-vasutra nyert s z a b a d a l o m, (mely még 63 évig volna érvényben) 1895-ben megszűnik s akkor minden, a társulat birtokában levő vonal a magyar állam által megváltható leendő; 3. az oszt. vasutak magyarországi vonalainak ügyvezetésére Budapesten szekelő 14 tagból álló független igazgatóság szerveztetik olykép, hogy az igazgatóság 7 tagja magyar állampolgár, 7 pedig francia; a társulat közügyeinek intézése végett tartandó gyűlések felváltva Budapesten és Bécsben tartatnak; 4. a magyar szállítványok lényeges tarifa-kedvezményben részesülnek. Ezen engedelményekkel szemben a magyar állam pedig arra kötelezi magát, hogy: 1. átadja a vágvölgyi pályát v á l t s á g d i j mellett az oszt. vasut társulatnak; 2. kétszáz kilométernyi viczinális vasut kiépítésére engedélyt ad. — Ezen megállapodás folytán tehát a szöny-brucki vonal állami lévén, a tervezett budapest-szönyi pálya rövid idő alatt ki fog építettai. Ennek megv. lósításával kapcsolatban jár az esztergomi szárnyvonal, mely mintegy kezdetét képezi a garamvölgyi vaspályának. De valószínű az is, hogy az engedélyezendő 200 kilométernyi viczinális vonalak között egy, az osztrák államvasut valamelyik vonalába vezető szárnyvasut (nyitra-lévai vagy nyitra-maróthi) átvámi is összeköttetésbe hozatunk a civilizált világgal.

— A rongyos egylet nemes céljait jótékony adományokkal már az első gyűjtés alkalmával előmozdító nagylelkű adakozók névsorának kiegészítésül adjuk ez alkalommal még a következők hölgyek és urak neveit: Kompoth kisasszony, Frommné, Bolemán Ede, Andrejkovits, (a mult számunkban e név helyett hibásan Androvits volt szedve. — Szerk.) Szilaveczky, Kaszaniezky, Pazár Károly és a gymnázium tanárai. — kik jótékonyágukért szintén teljes mérvben kiérdemelték az elismerést s a segélyezendők halálját.

— A II-ik orsz. tenyész-állat vásáron 190 drb szarvasmarha és 654 drb juh lön bejelentve. Összeportosultak a vásárra az osztrák-magyar birodalom nevezetesebb állatproduktumai. S ép ezért diésőségnek tartjuk, hogy Bars-, Hontmegyék a legméltóbb helyet vívták ez alkalommal is az állattenyésztés terén. Ugyan is a juhbiráló bizottság ítélete alapján az angol husjuh csoportjában az 1-ső díjat 25 aranyat Szandtner Ernő varsányi (Hontm.) a merino, elektorral negreft csoportjában pedig a második díjat, vagyis az 1-ső elismerő oklevelet Leidenfrost László lévai juhászata nyerte el.

— Kopp Antal. Lutilla község derék plébánososa, egy tüzoltó-egylet létesítésén fáradozik. Mint értesülünk az egylet Szt.-Kereszt s Lutilla kebelében együttesen szerveztetnék. Valóban örvedetes, hogy megyénkben is hova-tovább tért foglal a nemes intézmény s a derék értelmes polgárság embertársai életének és vagyónának védelmére önzetlenül sorakozik.

— A pozsonyi tankerület kir. főigazgatója: Wiedermann Károly ur e napokban látogatta meg a lévai főgymnáziumot. Ez alkalommal is örömmel szerzett meggyőződést a tanügy derék bajnoka gymnáziumunk tapintatos vezetéséről s többeknek kijelenté: hogy a lévai főgymnáziumnak jövője van, mert egy nemzeti, mint kulturális szempontból missziót teljesít.

Tárcza.

A sötét világrészen át.

(Stanley afrikai utazása.)
(Vége.)

További utjukban majdnem áldozataivá lettek az áruló wawumoknak, kik kezükben gyümölcsöket tartva esalogatták a „Lady Alice“ embereit és a midőn apró esolnakaik már Stanley hajóját körülvették, azt hatalmukba akarták keríteni. Néhány jól irányozott lövés, egy pár a canoeikba furdótt golyó megmentette utazónkat és kísérőt a végveszélytől.

A Kadzi öbölben Uganda híres császárnának kövéteivel volt ünnepélyes találkozásuk. Miután az egyik követ. egy szép, erőteljes és fiatal ember beugrott Stanley esolnakába, itt letérdelt és átadta az üzenetet:

„A kabaka (császár) számos salaammal küld hozád. Biztosan elvárja, hogy meglátogasd őt és ép azért tábort Usavaraban ütötte fel, hogy közel legyen a tóhoz, a midőn megérkezel. Nem tudja, hogy milyen országból jöttél, de velem van egy gyors küldöncz, ki meg nem áll, míg minden hírt a kabakához nem juttat. Anyja pár éjjel ezelőtt álmódott. Álmában látta, hogy a tón fehér ember jön esolnakával és másnap reggel elmondta álmát a kabakának és ime, te eljöttél. Válaszolj tehát hogy elküldhessem hírnökömet. Twianzi, Twianzi, Twianzi (köszönöm, köszönöm, köszönöm).

Magassa, így hívták a fiatal parancsnokot és követet; most Kadziban, a tó melletti faluban mindent összeszedett a maga és az expedició számára, a mi csak kapható volt és Stanley most először győződhetett meg arról, hogy az ugandai kabakának mily korlátlan hatalma van.

Uganda a Nyanza tó északkeleti részét környezi és legjobban a félhold alakjához hasonlítható. Hossza 300, szélessége körülbelül 60 méli, egész területe tehát

mintegy 3300 □ mértföld lehet. Lakosai számát Stanley 2,775,000-re becsüli. Ha elgondoljuk, hogy Uruguanek Délamerikában hason terület mellett csak 400,000 lakosa van, ily lakószám Afrikában méltán meglephet. A forró égővnek minden terménye itt buján tenyészik. Szántóföldek váltakoznak a legelőekkel; ezeket ismét sűrű erdők váltják föl. Síkságok, lassan emelkedő hegyek, a Nyanza tónak számos ere kellemes változatosságot nyújtanak. Rendkívüli fejedelem rendkívüli nép fölött uralkodik ez országban. A lakosok barnás arczszínűek, jól vannak öltözve és mintegy szemükből lehet kiolvasni, hogy valóságos „tejjel és mézzel folyó országban“ laknak. Ragyogó, fényes szemük mintha napsugarakat tükrözne vissza. Bronzszínű, bársonysimásága, a folytonos kigőzölgéstől nedves és vajjal bekenet testük, feszes izmaik, erőteljes karjaik mind arról tanuskodnak, hogy bennük igazi élet, zavartalan kedély lakozik.

Üstdobosok és kürtösök, zászlók és sortűzek fogadták a fehér embert, kinek azonban előbb a császár vendégszeretét el kellett fogadnia. El kell olvasnunk e fejezetet egészen, hogy megérthessük, mennyire elragadta Stanleyt nemcsak a császár személye, de egész udvara is. Az első kihallgatás után „Stamli“, mint a hogy Mtesa császár őt nevezte, minden napos és szivesen látott vendég volt az udvarnál.

Itt oly esemény is történt, mely Stanleyre rendkívüli módon hatott. A fogadtatások egyikénél Mtesa ugyanis azt mondja neki, hogy másnap a palotában fehér emberrel fog találkozni.

— Fehérrel, vagy törökkel?

— Fehérrel, olyannal, mint te vagy, ismétli Mtesa.

— Nem, hisz ez lehetetlen!

— Igen, majd meglátod. Masrból (Cairo) jön Gordam pasától.

— No, ez szép. örülni fogok, hogy őt láthatom és ha igazán fehér ember, akkor valószínűleg négy-öt

nappal tovább maradok itt, szoltam Mtesához, mialatt bucsu gyanánt jól megráztam kezét és nyugalmas jó éjt kívántam neki.

Miután Stanley a császárnak sok mindenféle tanácsot adott a fogadtatást illetőleg, a másik fehér ély ünnepélyesen fogadtatott, mint ő. Linant de Bellefonds — így hívták az új vendéget — Stanleyvel való találkozását így adja elő:

— Atnyujtom ajándékaimat, a mit Mtesa első pillanatra látszólag észre sem vesz, mert méltósága nem engedi, hogy kivánsi legyen.

— Aztán megszólítom az utazót, ki velem szemben a császár balján ül:

— Cameron urral van szerencsém beszélhetni. Stanley: — Nem, uram, én Stanley vagyok.

En: Linant de Bellefonds, Gordam pasa expedíciójának tagja.

— Kölesönösen meghajtuk magunkat, mintha valamely európai elfogadó teremben találkoztunk volna és a társalgásunknak egyelőre vége szakadt stb. stb.

Fölösleges említenünk, hogy a két utazó a kihallgatás után a legszíveiesebben üdvözölte egymást. De Stanley a tovább utazásra ké-zült és Linant által kísértetve, Rabuga fővárosát elhagyta ápril 15-én és ápril 17-én „Lady Alice“-ából intett Linant utolsó bucsuszavakat. Csakugyan „utolsó“ volt e bucsu, mert Linant még ugyanazon évben megtámadtattott a baris-ok által, kik őt 36 főből álló kíséretével együtt fölkonzolták. Linant nem láthatta többé Stanleyt, habár már hetek óta várta visszatértét Usukamából. Eleinte akadálytalanul folyt a további körülhajózás, mert legalább emberélet nem esett áldozatul. De midőn az expedició Bumbirch szigetéhez ért, Stanley majdnem életével adózott a vad benszülötteknek. E sziget körülbelül 11 méli hosszú és legnagyobb szélessége 2 méli. Nem messze esik a Nyanza délnyugati partjától.

(Folytatása köv.)

